

Oponentský posudek disertační práce

Disertant: JUDr. Bc. Jan Ullmann

Téma disertační práce: Vývoj právní úpravy nejzávažnějších náboženských zločinů a zločinů proti státu v římském právu s důrazem na oblast trestního procesu

Školitel disertační práce: prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc.

Oponent disertační práce: JUDr. Jan Šejdl, Ph.D.

Již podle tématu, který si disertant pro svoji práci vytyčil, bylo zřejmé, že se bude jednat o práci pro své zpracování velice náročnou. Samotné téma disertační práce je poměrně široké, ačkoliv je téma v samotném názvu disertační práce vymezeno. V tomto smyslu by práci možná slušelo ještě výraznější zaměření přímo na zločiny, které jsou vymezeny, respektive na rekonstrukci procesněprávních aspektů těchto zločinů, přičemž například souvislost zločinů vraždy či otcovraždy, byť má své minimálně v archaickém právu nepopíratelné náboženské aspekty, přesto zřejmě není přímo náboženským zločinem či zločinem proti státu.

Co se týče struktury předložené disertační práce, tak ta veskrze odpovídá tématu a poměrně logickému členění dle vývojových etap římského práva či spíše Římské říše. Nabízí se ovšem otázka, zdali toto logické členění je pro uvedené téma práce nejvhodnější a zdali by nebylo pro obsah a pro přínos práce vhodnější ji členit nikoliv chronologicky, ale podle jednotlivých aspektů tématu, tedy procesních nástrojů, postupů, respektive přímo zločinů. Získal by se tím mnohem plastičtější obraz, a především by to umožnilo hlubší vhled do tématu.

Co se použitých metod práce dotýče, tak je nutno ocenit poměrně důkladnou heuristickou práci s prameny, méně pak samotné další nakládání s těmito prameny, kdy by bylo možno v rámci práce s nimi tyto rozebírat poněkud hlouběji. Část práce, která svým nadpisem směřuje k popisu základních metod se nakonec při bedlivějším přečtení této samotné otázky do takové míry nevěnuje. Nad to je možno říci, že práce, což částečně v úvodu i přiznává, je do určité míry popisná a práce s prameny tomu, jak bylo naznačeno výše, dosvědčuje. Na mnoha místech práce se čtenáři v samotných pramenech ale i autorem nabízejí další otázky, jimž se autor již nijak nevěnuje (což je

jistě možné, ale bylo by vhodné uvést důvod), ačkoliv by mohly přinést právě hlubší vhled do samotné problematiky (např. str. 98 a otázka možnosti městského prefekta jmenovat soudce mimo město). Konečně k pramenům je nutno zmínit, že v rámci jejich závěrečného seznamu není příliš šťastné jejich členění a je otázkou, odkud disertant tyto prameny čerpal. Bylo by tedy vhodné citovat též edici původního textu a v návaznosti na ni pak i překlad, není-li, jak je mnohdy a ocenitelně činěno – překladem autorským.

Další otázka, která se při posouzení disertační práce nabízí a navazuje na předchozí, je otázka práce s dalšími zdroji, mimo pramenů, tedy především s odbornou literaturou. Seznam použité literatury obsahuje 37 položek, kde jsou zastoupena především díla zahraniční, a to monografické formy, naopak dílčí kupříkladu časopisecké studie mimo snad jediné scházejí (a oponentovi kupříkladu hned na mysl přišel článek Jeana-Louise Ferraryho „*Lex Cornelia de sicariis et veneficis*“, *Athenaeum*, 79, 1991), což je práci na škodu, neboť právě skrze tyto drobnější studie je možno se ponořit hlouběji do tématiky.

Je tedy možno shrnout otázku zdrojů práce, kdy je nutno konstatovat, že disertant shromáždil nemalé množství zdrojů, o něž opřel svoji práci, pouze se nabízelo jednak jejich doplnění, které by směřovalo k hlubšímu zaměření práce a jejich větší využití, kdy mnoho takovýchto pramenů, a především pak literatury je použito především jako opora pro určité konstatování, a nikoliv pro analýsu právních pramenů, a především právních problémů.

Co se týče formy citací a řádného citování zdrojů, tak v té souvislosti je nutno uvést, že práce nevykazuje nadměrnou shodu či nevhodnou míru inspirace jinou prací a pokud systémy shodu vykazují, jsou to shody citovaných pramenů. K těmto samotným citacím se nabízí otázka, zdali měly být celé prameny citovány přímo v textu, či zdali by jim neslušela více pozice v poznámkách pod čarou, kdy text práce samotný (mimo poznámky) by mohl být věnován autorskému textu, a právě do určité míry postrádané hlubší analýze těchto pramenů a dalších zdrojů. Možná by pak byl samotný text disertantův patrnější. Jinak jsou prameny a zdroje s výše uvedenými výhradami řádně citovány, pouze se nabízí otázka, proč v samotném textu práce zůstala pouze čísla paragrafů některých fragmentů.

Co se týče stylistické stránky práce, ta je psána v zásadě standardním způsobem a při odmyšlení určité nepřehlednosti díky obsáhlým citacím pramenů i čtivě. Překlepů či stylistických neobratností je v textu naprosté minimum a nemá smysl je zde vyjmenovávat. Lze pouze doporučit větší pozornost použití latinských termínů v českých větách, a především jejich vzájemné pádové shodě. Podobně, avšak s obecnou platností, je vhodné se zamyslet nad koncepcí stylu práce v tom smyslu, že používání I. p. sg. v odborném textu není obvyklé a snad ani vhodné, disertant pak povětšinou používá I. p. pl., tedy tzv. autorský plurál a je opět na zvážení, zdali je pro odborný text tento způsob nejvhodnější, slouží-li především pedagogickým či pastoračním účelům.

Jak ze všeho výše uvedeného vyplývá, předkládaná práce jistě není dokonalá, ale úkolem oponentovým je posoudit, zdali její nedokonalosti jsou takové, že nenarušují požadavky na odbornou práci v oboru římského práva, a to nikoliv na její základní úrovni, ale již na úrovni, kterou je nutno požadovat po na daný obor koncentrujícím se odborníkovi – absolventovi doktorského studijního programu University Karlovy. Předkládaná práce přináší i přes uvedené výtky nemálo nových informací a značí další posun ve zkoumání dějin římského práva, a to v do určité míry opomíjené oblasti trestního práva. Taktéž práce svědčí o disertantově orientaci v pramenech a základních postupech vědecké práce, byť o schopnosti tyto analyzovat svědčí spíše menší část práce. Přesto ale i v tomto ohledu není možno si této schopnosti, byť nestále zobrazené v disertantově práci, nevšimnout. Z výše uvedeného vyplývá, že disertant svou prací prokázal své vědecké schopnosti, a to na takové míře, že překonal hranici, která je požadována pro absolventy doktorského studijního programu na Právnické fakultě University Karlovy, a tak oponent jeho disertační práce z titulu své funkce

doporučuje

disertační práci JUDr. Bc. Jana Ullmanna k obhajobě před příslušnou komisí, přičemž disertantovi navrhuje pro diskusi a zodpovězení v rámci obhajoby témata

„hranice mezi trestním právem (hmotným) a procesem v římském právu“,

„*Senatus censuit, ne quis ob idem crimen pluribus legibus reus fieret* (str. 105) – otázka časové působnosti normy nebo *ne bis in idem crimen iudicetur*“,

„smrt pachatele a její následky do trestního procesu a trestání“

a po úspěšné obhajobě předkládané disertační práce navrhuje disertantovi udělit titul
doctor Universitatis Carolinae.

V Hýskově 8. prosince A.D. 2024

JUDr. Jan Šejdl, Ph.D.